

Ref:

Oslo, 11. okt 2021

Viken Fylkeskommune

kopi: OOFs medlemsorganisasjoner

Høringsuttalelse til:

REGIONAL FRILUFTSKARTLEGGING

Oslo og Omland Friluftsråd (OOF) er paraplyorganisasjon for 14 medlemskommuner, Viken fylkeskommune og 43 medlemsorganisasjoner i Oslo og Viken, og har som hovedformål å ivareta natur- og friluftslivet i regionen.

OOF har gjennom flere års kartleggingsarbeid for Oslo og Lillestrøm kommuner opparbeidet oss mye praktisk erfaring på dette området.

OOF støtter Vikens fylkes mål om å kartlegge og få en grov oversikt av friluftslivsområdene i fylket. Vi er noe kritisk til nytten ved å verdsette store friluftslivsområder. Det vil nødvendigvis bli gjennomsnittsverdier som gir lite ny informasjon. Ellers har vi noen tips til forbedring av selve metodikken.

Vi bidrar gjerne i det videre arbeid om det skulle være ønskelig.

OOF støtter Viken fylkeskommunes arbeid med å kartlegge og verdsette regionale friluftslivsområder og turruter i Viken fylke. I følgebrevet står følgende: «Hensikten med et slikt kunnskapsgrunnlag er at fylkeskommunen, som regional utviklingsaktør, skal ta et større ansvar for regionale friluftslivsområder og turruter.»

Fylkeskommunen ønsker i denne høringsrunden tilbakemeldinger på metodikken. Den bygger i stor grad på Miljødirektoratets metodikk som kommunene har brukt i kartleggingen og verdsettingen av sine friluftslivsarealer.

OOF HAR LANG ERFARING MED KARTLEGGINGSARBEID I PRAKSIS

OOF har mange års praktisk erfaring knyttet til kartlegging og verdsetting av friluftslivsområder. Vi har sammen med Oslofjorden Friluftsråd, gjennomført et konsulentoppdrag for Oslo kommune, bymiljøetaten. I samarbeid med bymiljøetaten utarbeidet vi en metodikk tilpasset Oslo kommune og OOF hadde prosjektlederansvaret for kartleggingen i 10 bydeler inkludert Østmarka, Lillomarka og Nordmarka, der vi etablerte og ledet arbeidsgrupper, bestående av ressurspersoner fra natur-, friluftslivs-,

idretts- og andre relevante organisasjoner. Typisk for Oslo var at vi la stor vekt på beskrivende områdetekster og en detaljert kartlegging av Markaområdene.

I 2021 har vi i tillegg gjennomført et praktisk kartleggingsoppdrag for Lillestrøm kommune.

OOF har følgende kommentarer og spørsmål til den foreslåtte metodikken:

STORE ELLER SMÅ POLYGONER?

Det kan se ut som Viken tenker seg en grovkartlegging med store polygoner? Ulempen med store polygoner er at en ikke får fram nyansene og de forskjellige kvalitetene som områdene har for friluftslivet.

For å illustrere dette kan vi bruke Østmarka (Oslo kommunes del) som eksempel. Her har OOF ledet en arbeidsgruppe med de lokale natur- og friluftsansjoner, og området er delt inn i 71 relativt homogene polygoner der de enkelte verdsettingskriterienes verdi varierer lite innenfor det enkelte polygon. Sarabråten f.eks. er et svært viktig friluftslivsområde fordi området har høy bruksfrekvens, har høye opplevelseskvaliteter og har en viktig funksjon som ferdselsåre (turvei/lysløype). Rett ved ligger Puttåsen og Haukåsen som også er et svært viktig friluftslivsområde. Her er det kun opplevelseskvalitetene som har topp score (5). Dette området scorer ellers middels (3) på bruksfrekvens og på de andre kriteriene.

Viken vil, etter hva vi har forstått, kartlegge hele Østmarka som ett eller noen få polygoner. Et så stort område er svært heterogent på verdsettingskriteriene. Noen områder nær bebyggelsen har høy bruksfrekvens og høy tilretteleggingsgrad, mens områder lengre inn Østmarka har lav bruksfrekvens, lav tilretteleggingsgrad, men kanskje høye opplevelsesverdier i stedet.

Ved en kartlegging av et større friluftslivsområde som hele Østmarka vil en derfor ofte måtte sette gjennomsnittsverdier for verdsettingskriteriene. Da forsvinner nyansene og en blir fort sittende igjen med et resultat preget av selvfølgeligheter. At Østmarka er svært viktig for friluftslivet er ingen nyhet.

Det som har vært nytt og nyttig ved den kartleggingen som OOF har gjennomført i Østmarka er nyansene rundt hva som er viktige friluftslivsverdier i de enkelte områdene i Østmarka. **For å oppnå dette kan ikke områdene (polygonene) være for store.**

FORSLAG TIL OMRÅDETYPEN

OOF har ingen store motforestillinger mot valget av områdetyper.

Hvis en ser på Østmarka-området som et eksempel så antar vi at Viken ser for seg at Østmarka (Vikendelen) er et polygon med områdetypen: Regionalt store friluftslivsområder. Ulempen med et så stort område har vi drøftet over.

Verdsettingen blir veldig preget av gjennomsnittstall som kanskje ikke sier så mye nytt?

Regionale utfartsområder i tilknytning til dette området kan f.eks. være Losby i Lørenskog, Åmottdammen i Lørenskog/Rælingen, Marikollen skisenter/idrettspark/rulleskiarena i Rælingen osv.

Regionale turruter i Østmarka er en vrien oppgave. Her er det et nettverk av blåmerkede stier, som brukes i varierende grad, mest nær bebyggelsen og minst lengst inne i Marka. Det er også et nettverk av skiløyper, både enspor, tospors og tospors med skøyting. En del av dette nettverket faller sammen med turveier og skogbilveier som også benyttes til turgåing og sykling om sommeren.

I Oslo-delen av Marka har Oslo kommune/OOF valgt å markere turveier/skogbilveier/lysløyper/viktige 2 spors skiløyper som egne polygon. Vi synes det har fungert bra der.

FORSLAG TIL VERDSETTINGSKRITERIER

Fylkeskommunen har valgt å benytte seg av 8 verdsettingskriterier ifra Miljødirektoratets metodikk.

OOF mener at både egnhet, lydmiljø og inngrep kan tas med. Dere foreslår jo at disse tas med i den «verbale områdebeskrivelsen». Da er veien kort til å gi en verdi (score) logså på disse viktige verdiene.

Når det gjelder kriteriene knyttet til det enkelte verdsettingskriterie, så har vi følgende kommentarer:

OPPLEVELSESKVALITETER

Her brukes begrepene «lokal verdi», «regional verdi» og «nasjonal verdi». Dette er begreper som brukes ved rangering av viktige naturtyper knyttet til naturmangfold.

Det blir derfor viktig å påpeke at opplevelseskvaliteter er mye mere en bare naturmangfold.

To opplevelseskvaliteter som mangler er vann og utsikt. I tillegg viser undersøkelser at folk ønsker seg variasjon i skogbildet. Variasjon i landskapet er derfor også en opplevelseskvalitet.

SYMBOLVERDI

«Stedsspesifikk» og «stedstilhørighet» er krevende begreper å få tak på i denne sammenheng.

I Oslo konkretiserte vi det på denne måten:

Lav score (1): «Friluftsområdet har ingen spesiell symbolverdi og er ikke kjent for andre enn de som bor i omkringliggende boligområder»

Høy score (5): «Friluftsområdet har lange tradisjoner som turmål og er godt kjent også utenfor Oslo»

TILRETTELEGGING

Her har fylkeskommunen glemt bort at «overnattingsmuligheter» er et sentralt kriterie når tilretteleggingen skal verdsettes for et regionalt friluftslivsområde.

En vurdering av hele spekteret av overnattingsmuligheter bør da ligge til grunn som; hotell, DNT-hytter, utleiehytter, camping-muligheter og tilrettelagte plasser for rasting, teltning og hengekøyer osv.

BEREGNING AV OMRÅDETS TOTALVERDI

Metoden for å fastsette områdets verdi (A, B og C-område) skiller seg fra miljødirektoratets metodikk.

OOF mener at Miljødirektoratets metodikk er god ved at den anerkjenner alle viktig aspekt ved friluftslivet. Et par eksempler på det:

1. Et naturområde med store naturverdier og som benyttes lite får høyeste verdi på opplevelseskvaliteter og lave verdier på de resterende kriteriene inkludert bruksfrekvens. Den totale poengsum blir derfor lav. Metodikken er da slik at det holder med høy score på en verdi for å bli et A-område.
2. Et annet område kan være svært godt tilrettelagt for en aktivitet, f.eks. et skileik/ake-område med kunstig snøproduksjon. Dette området scorer da kanskje høyt på tilrettelegging og bruksfrekvens, men middels og lavt på andre verdier som f.eks. opplevelseskvaliteter. Den totale poengsum blir kanskje lav til middels, men området får allikevel en A-verdi, fordi det er så godt tilrettelagt for friluftaktivitet.

OOF er derfor kritisk til å avvike fra Miljødirektoratets metodikk i dette tilfellet. Vi mener at metodikken f.eks. kan redusere friluftslivsverdien til naturområder med store naturverdier, som er noe mindre tilrettelagt og som derfor har en noe lavere bruksfrekvens. Et eksempel på et slikt område kan f.eks. være Nordre Øyeren våtmarksområde.

Med vennlig hilsen
Tom Fremstad
Generalsekretær

Johan Hval (rådgiver)